

Belana mu tretjič veli: Moj mili bratec, tudi to zdravilo mi ni pomagalo; bržčas bom morala umreti; idi šče v tretjo jamo proti zahodu k levom, morebiti bo mi levinje mleko hasnilo. Tudi sedaj jo je posluhnil, čeravno žalosten mislé, levovje mi gotovo kožo zmerijo; al oporoke svojega očeta in matere nikoli ne pozabim. Pristopal je drhtaje do levje jame, in glej, levinja že pred brlogom čakaje ga je poprašala, kaj bi rad; on pa je rekel: mleka za svojo bolno sestrico. Hipoma mu ga dá in šče tudi levče, povedavši: to bo ti nekda pomagalo. Srečno se domu povrnivši je mleko sestri podaril, levče pa v hlevič porinul. Belana se je čudila jegovi moči in srčnosti ter uprašala, kako je to, da te niso zveri raztrgale? Neman pa je odgovoril: Ničesar se na svetu ne bojim, dokler sem svoboden in desnica z očetovim mečem krepko maše; samo tadaj bi oslavel, če bi mi kdo palca na roki zvezal. Sestra, skopavši se iz postelje, vzeme žilavo nit in poskusi roki zad na ledovje prignivši mu palca trdno zdrgniti. Na to pa skoči razbojnik izpod postelje rekši: Sedaj jaz hočem s taboj ravno tako narediti kakor si ti z menoj in z mojimi tovarši; sedaj ti je smrt gotova. Neman uzrev oživilenega razbojnika je ostrmel, pa ni na dalje o tem popraševal, temoč rekel sestrici: Mila mi sestrička! koliko sem se jaz za te trudil in skrbel, ti pa me sedaj smrti predaš. Odveži šče mi končimar palca na neke hipe in mi na smrt zapoj. Belana šče se ga je toliko usmilila ter mu palca razvezala; Neman pa zgrabiv naglo svoj meč, in kor bi se zblisnilo razseka tolovaja na drobne koščke, sestri pa reče: To imaš svojega blagega ljubčka, kateri me je po tvojih naklepih hotel ubiti!

Belano pusti v kolibi, vzeme svoj meč in tri zveri ter gre križem sveta; počasi pride v neko mesto. Vsedši zagleda, da je vse s črnino oblečeno, popraša nekoga, ki ga je ravno sretel, kaj nek to pomeni; ta pa mu odgovori: Pod tem mestom leži pozoj, glavo ima pod rekoj, ktera mimo mesta teče in grozi nam celo mesto zrušiti, če bi mu vsak teden deklice ne darovali, ktero pri mostu glavo iz reke pomoliv požre; že vse nam je pokončal, in dnes pride kraljeva hčer na versto.

Tudi Neman je stopal proti reki, da bi se otožne dogodbe udeležil, kar zagleda duhovnika, kateri je solznato deklico v črnino zavito na most sprevajal k pozojevemu žrelu. Vse ljudstvo je strašno žalovalo za kraljevno, samo Neman je junaški stal ter se ponudil nesrečnico oteti. Množica je k času jela kričati na vès glas: „Če jo rešiš, bodi naš kralj in jeni zaročnik.“ Kraljevna blede in prepadena ter že skoro brezsvetna se mu je ponudila za zaročnico, čeravno ni rešniku verovala, da bi mesto rešil in tudi njo.

Osodni hip je dotekel, pozoj pomoli svojo peklenko glavo, žrelo se široko razgrne hoté nežno daritvico pohliniti, pa — namesto blage žrtvice ga doleti Nemanov bridki meč ter mu gnjusno kebláčo na dvoje razkole, zveri priskočijo in glavo na solnčni prah raznesejo.

Vsa drhal ga je hvalila in slavila rešnika, kraljevna ga je z zvermi vred v grad sprevajala in se z njim zaročila. Vendar pred porokoj se spomniv svoje sestre, je šel po njo in jo s soboj privedel. Ali pot je bil delešnji in obilno časa je dotle preletelo. S sestroj prišedši je hotel v grad k mladoj kraljici iti, pa straža mu je prepovedala rekši: dnes nišče k nji ne sme, ker se ravno na poroko odpravlja. To uslišavši je ostrmel in premišljeval, kako bi to moglo biti, vsej sem jaz njeni zaročnik.

Dokler je Neman potoval, je nek zvít hlapec šlišaje, kako se je z Nemanom pogovarjala, njemu sovsema enak se kraljevni priliznil in rekel: Jaz sem ravno tisti, ki te je smrti otel; zveri so mi razbežale, sestre pa nisem več našel; in tako je mlado kraljico prekanil. — Neman žalosten napiše kraljici drobno pisemce tako-le:

„Presvetla kraljica, moja zaročnica! Tvoj rešnik in zaročnik se je z dalnjega potovanja s sestrico povrnil in hotel naravnost v tvoje poslopje iti, pa straža pred gradom me ne pusti vniti.“

Neman tvoj rešnik, pozojev ubojnik.

Ta listič je dal volku in ga z njim k kraljici poslal. Volk ne bojè se straže in ne maraje za njeno prepoved je trdno stopal k kraljici; po poti se je v mladenčca spremenil in vsedši v kraljičino stanico ji je pisemce dal. Ali brez odgovora se je moral vrniti, ker nevesta mu ni verjela. Neman togoten pošlje medveda, pa ravno s takim uspehom kor prej, in tretjič leva. Nevesta tretjokrat prebravši toisto pisemce pošlje svojega službenika po njega, stražarjem pa veli odstopiti. Vsedšega mahoma spozna, da je njeni rešnik, ga obine, izvoli za svojega moža in kralja, onega prekanljivca pa so zveri raztrgale.

Dosti let sta srečno živela, ter posebno za blagor svojega ljudstva skerbela; beli bog pa je njune blage, pravične in poštene namene podpiral. Belana je ostala prva kraljičina službenica, zveri pa so spremenile in se nikoli več ne povrnuje. Bile so namreč beli duhovi in Nemanu k sreči pomagali.

Dopisi.

Iz Siska 9. januarja. Dasiravno smo dobili iz Dunaja in družih mest mirniše dopise, je tukaj vendar le malo kupčije. Prodalo se je pretekli teden kakih 1000 vagánov pančovanske pšenice po 3 fl. 27 kr.; 1000 vag. bečkereške po 3 fl. 36 kr., 1000 vag. sirmiške turšice po 2 fl. in 500 banaške po 1 fl. 48 kr. Kupca je malo; mraz je precej velik, vode vpadajo pa vendar še ne zmerzujejo.

Iz Zagreba 14. januarja. Kako radi francozki časniki včasí kakošno „prav debelo“ iz avstrijskih dežel svetu pravijo, smo se spet te dni prepričali, ko smo brali, da pariški časnik „Presse“ v izvirnem dopisu svojim bravcom pripoveduje, da so se Zagrebčani spuntali! Da Francozje dostikrat ne vejo, kaj se par milj zunaj njih dežele godí, in da njih časnikarji tudi v zemljoznanstvu niso dobro podučeni, naj že bo, — al da si dajo take kvante natvezati in da jih brez premislika trobijo po svetu, to je vendar prečudno!

Iz Podlipe. Ker je v mojem spisu, ki so ga „Novice“ prinesle pod št. 2, beseda zaostala ali v pisnem peresu ali v tistem predalu, naj jo tukaj dostavim za popravó. *) D. Kandler Subokrine deva krog Buzeta in Roča, Katala pa krog Postojne. — Večkrat se mi je že neprijetno zdelo, da dopisniki raznih časnikov, ko omenujejo zgodovinske reči, se ne ozérajó na novejšje zgodovinske preiskave. Tako je s Privinatovim gradom Moosburgom, ki je po dobrih rokopisih solnograškega neimenovanca stalo poleg reke Sale na Ogerskem, ne pa poleg reke Savine na Štajarskem; vlansko leto ga je v „Volksfreund-u“ gosp. Wagner zopet iskal v štajarski savinski dolini! Tako je zopet s starim rimskim mestom, ki je stalo krog Iga, konec ljubljanskega močvirja. Ugibali so kdaj, pišejo včasí še zdaj, da se je zvalo Magnus vicus, ker je na dveh rimskih kamnih stala čerka MAG. VIC. Pa teh kamnov se je eden našel na Verhniki, za družega nisem mogel zvediti: ali v Ljubljani ali na Igu. Znamenje MAG. VIC. se nahaja tudi drugod, in starinoslovci ga razlagajo za Magister vici, to je poslovenjeni župan, ponemčeni „Dorfmeister“, „Bürgermeister.“ Po takem še zdaj ne vemo, kako je bilo ime staremu kraju poleg Iga; jez sem enkrat ugibal, da gornja Emona (Emona superior), pa tudi to se mi ne kaže pravo. Hicinger.

Iz Ljubljane. Ko smo precej v prvih listih letošnjih „Novic“ našli spise gg. Terstenjakove in Hicingerjeve, smo se spomnili besed, ki so pred malim časom stale v nemškem časopisu „Oesterr. Volksfreund.“ Ondi je gosp. dopisnik iz Ljubljane hvalil oba imenovana gosp. pisatelja, ki delata

*) Pervo je pravo — pa brez zamere!

eden več na jezikoslovnem, drugi bolj na zgodovinskem polju ljube domovine naše. Ravno tisti dopisnik je hvalil že tudi pred daljšim časom oba pisatelja, ko je naznanoval potovanje gosp. Terstenjakovo po Kranjskem. To nas je pač veselilo, in hvaležni smo neznanemu gosp. dopisniku, da tudi nemškemu svetu oznanjuje dela naših slovenskih rojakov. Le eno nam v poslednjem dopisu ni bilo po godu, namreč beseda, da imenovana pisatelja svojih izdelkov ne razglasujeta v kakem nemškem časniku in da sta pretečeno leto pisala le v „Novice“, ker one nimajo bravcov, stvarjenih za take reči. Zoper to moremo protestirati, ker je preveč rečeno. „Novice“ imajo od nekdanj zlo različne brave, od prostega kmetiča do najučenejšega gospoda, in zatorej je njihov obsežek tudi mnogoversten, pa večidel tako osnovan in tako napravljen, da je večina sestavkov vsakemu bralcu primerna. Gosp. Terstenjakovi spisi so učenim možem kaj dragi in dobro vemo, da jih nekateri komaj dočakujejo; g. Hicingerjevi pa se tudi večidel primerjajo manj učenim.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja 18. jan. — To je bil teden poln strahu pred vojsko! In čeravno mōra, ki se je — kakor je našim bralcem znano — na novega leta dan vlegla na persi cele Evrope, je še nikakor ni tlačiti nehala, se je oblačno politično nebo vendar toliko zvedrilo, da se na vrat na nos ni bati hudega, ako nenadoma spet ne pribuči kak vihar iz zahoda. Dajmo ob kratkem pregledati današnji stan. Ogovor kralja sardinskega, s katerim je začel unidan državni zbor in ktere ga je, kakor je poslednji „novičar“ rekel, ves svet vedčno pričakoval, ni ravno že vojske pridigoval, pa tudi ni prinesel oljke miru. Rekel je kralj med drugimi rečmi v svojem nagovoru, ktere ga je cesar Napoleon nek 4 dni v svojih rokah imel, da „obnebe ni jasno, — da pa prihodnost bo srečna, ker se naša politika upira na pravico in na ljubezen do svobode in domovine; — naša dežela, deželica sicer po obsežku, si je veljavo pridobila pri velikih vladah evropskih, ker je velika po mislih, za ktere se poganja in s katerimi se prikupuje svetu; spoštovaje pogodbe vendar ne moremo biti brez občutka za žalostne klice, ki se do nas razlegajo iz tolikih laških krajev; močni v edinosti, zaupamo v svoje dobre pravice in pričakujemo pametno in krepko sklepe Božje previdnosti.“ Da je ta ogovor, čeravno nič gotovega ne pové, iznova prestrašil svet, so najbolj kazale obligacije, ki so v Parizu in na Dunaji koj drugi dan dosti manj vredne bile. Al počasi se je osupnjeni svet spet zdramil, ker vendar pri vsem tem še ni nič gotovega vidil, kar bi že zdajci na vojsko kazalo. Res je, da francosko ministerstvo vojske in mornarstva velike priprave dela, živež za armado in strelivo skupuje, vojne barke oborožuje in svet z vojsko straši, al od druge strani so začeli pariški časniki, katerim vlada svoje misli vdihuje, Francoze tolažiti, naj se nikar zatega voljo še vojske ne bojijo, in ta glas so povzdigovali toliko bolj, kolikor več so brali v angleških in pruskih časnikih, da na Angležkem in Pruskem ne marajo za to, kar Francoz naklepuje. Al preden se bo ta klopčič izmotal, ki je zdaj toliko zamotan, se mora kaj gotovega zgoditi, da se nemirno valovje spet popolnoma vleže. Vse kaže na to, da bo cesar Napoleon spet po sili hotel zbor v Parizu imeti, kateri naj poravna homatijske laške. Ali se bojo pa vlada avstrijska, angleška in pruska udale ti silovitosti? je veliko vprašanje, ker vsaka vlada si mora varovati čast svojo, da se ne „uklanja tujcovi peti.“ V marsikateri zadergi je našla sicer že diplomacija pot, po kateri se je častno poravnal razpor; ktera pot bo o tej zadevi prava? je še zastavica, ktere uganjka še ni znana.

— Kako zlo so kurzi obligacij in akcij omahovali od 3. do 15. dneva tega mesca, se vidi iz zapiska, ki ga je dunajski časnik „Presse“ sestavil; tako, na priliko, so obli-

gacije cesarskega posojila, ki so pred stale na 85 fl. nov. dnarja, padle do 79, pa se zdaj (15. januarja) spet vzdignile do 82; — 5percentne metalike so od 84 padle na 78, pa si spet pomagale do 81; bankne akcije so od 998 spoderčnile na 930, pa se spet vzdignile do 979; kreditne akcije so od 242 padle na 200, zdaj spet stojé na 221 itd.

— C. k. svetovavec gosp. Brentano se je te dni podal v London, da bi tam za našo vlado dnarja na posodo dobil, in kakor „Presse“ piše, je že gotovo, da bojo Rothschildi posodili 52½ milijonov gold. nov. dnarja (za 5 od 100). „Presse“ pravi, da bi utegnili to posojilo za naše dnarstvo dobro biti, ker bi kovanega dnarja prišlo v naše cesarstvo in bi še bolj pomagalo, da bi dunajska banka mōgla v gotovem dnarji plačevati.

— Ker bi nova rekrutna postava preojstra bila za študente, so Cesar 29. dec. l. l. milostljivo dovolili, naj za šolske učence veljajo predpisi tiste postave, ktero je c. k. ministerstvo oklicalo 6. nov. 1851. — Ker smo za gotovo slišali, da na prošnjo prečastitega ljublj. škofijstva so tudi učitelji ljudskih šol, naj imajo gotovo ali le začasno službo, vojaščine oprosteni in se tedaj povsod milostno oziranje na resne potrebe kaže, smemo veselo upati, da tudi kmetijstvo bojo dotekle kake polajšave za stran rekrutbe.

— Po c. k. ministerskem ukazu je bilo že pred prepovedano, da iz našega cesarstva in skozi naše cesarstvo se ne sme nobeno orožje in strelivo v Srbijo, Moldavo in Valahijo voziti; po najnovejši prepovedi pa tudi ne sme solitar, žveplo in svinec v imenovane dežele.

— Sliši se, da se ima vsled višjega zaukaza tarifa na vseh železnicah našega cesarstva pregledati (revidirati), ker visoka vlada ne dovoli, da bi novi dnar izgovor bil za povišanje vožnine. Res bi bil tak pregled zlasti pri dunajsko-teržaški železnici potreben, ki je tarifo v več rečeh dosti podražila.

— Kupčija z unanjimi deželami je bila prvih deset mescov leta 1858 precej dobra, in kolikor bolj se je leto svojemu koncu bližalo, toliko bolje je napredovala. Memo leta 1857 je donesla 1858 samo colnina 1 milijon 610 tavžent in 275 gold. več dohodkov.

— Vojaki, kateri grejo v Lombardijo, ne prizadevajo — kakor dunajski vradni časnik „Wien. Ztg.“ zagotavlja — nič družih stroškov več, kakor jih ravno pošiljanje samo stane.

Iz Lombardije in Beneškega. Iz Milana se piše, da grad in vse kosarne so polne vojakov. Novi policijni predstojnik, gospod Strobach, iz Linca v Milan poklican, in tudi Ljubljancanom kot priljuden in moder mož znan, je nastopil 10. dan tega mesca svojo službo v Milani. V tem, ko v Benetkah vse miruje in se ni še nič nepostavnega zgodilo, se pa sliši iz drugih krajev zmiraj kaj novega. Tako so 12. dan t. m. padovanski študentje rogoviliti začeli, pa armada jih je kmalo upokojila. V Trevizi je namreč umerl profesor fizike gospod Ber. Zambra; v oporoki svoji je željo razodel, naj bi ga v Padovi pokopali; vsled te želje je bilo res truplo njegovo v Padovo prepeljano, kjer so ga študentje z največjo častjo sprejeli; čez noč je bila truga v cerkev postavljena in drugo jutro je imel pogreb biti. Ko so pa študentje slišali, da je bil pred določeno uro pokop, so vreli na pokopališče, trugo izkopali, jo z velikim puntarskim krikom ovenčali, in potem se kričaje vernili v mesto. Tù se je unel še večji hrup, pa kmali je bilo vsega konec brez prelite kaplje kerví; vseučilišče je na višje povelje zaperto in vsem študentom, ki niso domači, je bilo zaukazano, berž Padovo zapustiti.

Iz Krakove. Da bi bili tù zasledili kak hud prekucijsk naklep, ni res; res je pa, da so kakih 60 sumljivih ljudi zajeli in jih na Dunaj v preiskavo peljali. Tudi v Tarnovu so nekatere zaperli.